

Elever i grundskolan läsåret 2009/10

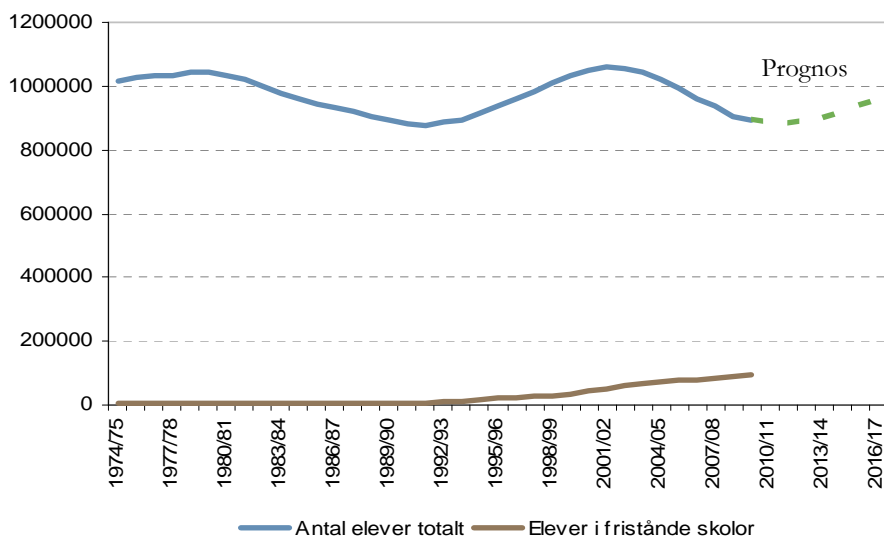
Andelen elever i fristående skolor fortsätter att öka och uppgår innevarande läsår till 11 procent av eleverna i grundskolan. Samtidigt minskar antalet elever i grundskolan, en utveckling som kommer att fortsätta de två nästkommande åren.

Det är vanligare att eleverna i fristående skolor har högtbildade föräldrar. Även flickor är överrepresenterade bland eleverna i fristående skolor.

Färre elever i grundskolan

Antalet elever i grundskolan fortsätter att minska medan antalet i fristående skolor ökar. Läsåret 2009/10 finns det knappt 892 000 elever i grundskolan. Elevantalet har minskat kontinuerligt sedan läsåret 2001/02 då antalet översteg 1 miljon. Föregående läsår var det cirka 14 000 fler elever, drygt 906 000 totalt. Den absoluta majoriteten av grundskolans elever återfinns i kommunala skolor, 89 procent. Andelen elever i fristående skolor fortsätter emellertid att öka och uppgår till knappt 11 procent, motsvarande andel föregående läsår var knappt 10 procent. De senaste fem åren har antalet elever i fristående skolor ökat med 26 procent. Se elevutvecklingen i diagram 1.

Diagram 1. Antal elever i grundskolan totalt samt i fristående skolor läsåren 1974/75–2009/10 samt prognos t.o.m. läsåret 2016/17.¹



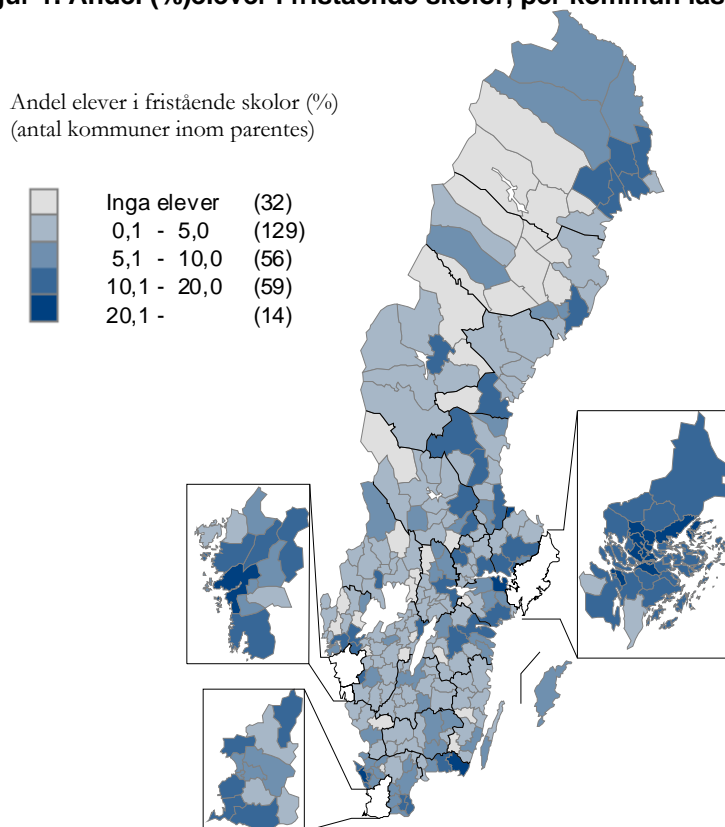
Enligt skollagen är barn mellan 7 och 16 år som är bosatta i Sverige skolpliktiga. Detta medför att antalet elever i stort följer befolkningsutvecklingen för barn i skolåldern. Enligt nuvarande prognoser kommer elevantalet fortsätta att minska för att läsåret 2011/12 ligga runt 880 000. Därefter kommer elevantalet åter att öka.

¹ I antal elever totalt ingår elever i kommunala skolor, sameskolan samt fristående skolor. I antal elever i fristående skola ingår dessutom elever i internationella skolor och riksinternat.

Andelen elever som går i fristående skolor varierar stort mellan kommunerna, vilket illustreras i figur 1. De flesta kommuner har få elever i fristående skolor. I 32 kommuner går inte några elever i fristående skola, i mediankommunen går 3,9 procent av eleverna i en skola med fristående huvudman. Högst andel elever i fristående skolor har 14 kommuner med 20–43 procent av kommunens elever.

Det är mer vanligt att elever i befolkningsmässigt stora kommuner går i fristående skolor. Storstadskommuner och större städer har allmänt sett högre andel elever i fristående skolor än övriga kommuner.

Figur 1. Andel (%)elever i fristående skolor, per kommun läsåret 2009/10.

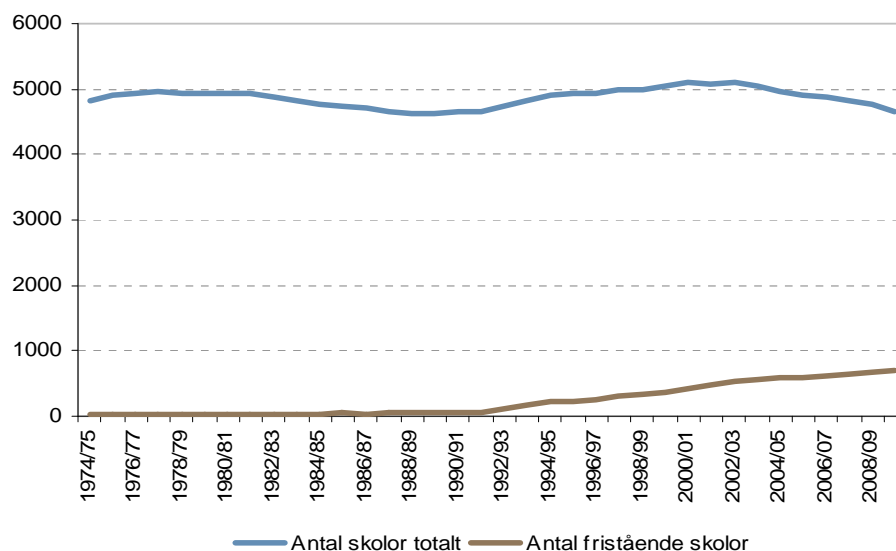


Fristående skolor fortsätter öka

Antalet skolor har varierat mellan 4 600 och 5 100 skolor sedan 1974/75. Läsåret 2009/10 finns 4 660 grundskolor, vilket är en minskning med 95 skolor jämfört med föregående läsår. Antalet kommunala skolor har minskat med 127 stycken, till 3 946.

Skolor med fristående huvudmän har ökat kontinuerligt under perioden och överskred 100 stycken 1992/93, 200 stycken 1994/95, 400 stycken 2000/01, 600 stycken 2006/07 och uppgår läsåret 2009/10 till 709 skolor.

Diagram 2. Antal skolor i grundskolan totalt samt fristående skolor läsåren 1974/75–2009/10.



Fristående skolor består av tre olika inriktningar samt internationella skolor och riksinternat. De flesta av eleverna i fristående skolor, 85 procent, går i skolor med allmän inriktning, 8 procent går i skolor med konfessionell inriktning och 4 procent finns i skolor med waldorfinriktning. Det är 1 950 elever som går i internationella skolor och 248 som går på riksinternat, vilket motsvarar 2 procent respektive cirka 3 promille av eleverna i fristående skolor.

Grundskolan har förutom kommunala och fristående huvudmän även sameskolorna som är statlig huvudman. Detta läsår är antalet sameskolor lika som föregående läsår, 5 stycken och antalet elever uppgår till 131 stycken.

Årskurssammansättningen varierar mellan olika skolor. För kommunala skolor är det vanligast med kombinationer av lägre årskurser, 1–6 (67 procent) följt av 1–9 (18 procent) och 7–9 (12 procent). För fristående skolor är det mer vanligt med årskurskombinationen 1–9 (41 procent) följt av kombinationer av 1–6 (35 procent) och 7–9 (21 procent). Av eleverna i årskurs 6–9 är det 13 procent som går i fristående skola jämfört med 9 procent av elever i de lägre årskurserna.

Elever i fristående skolor² har högre utbildade föräldrar

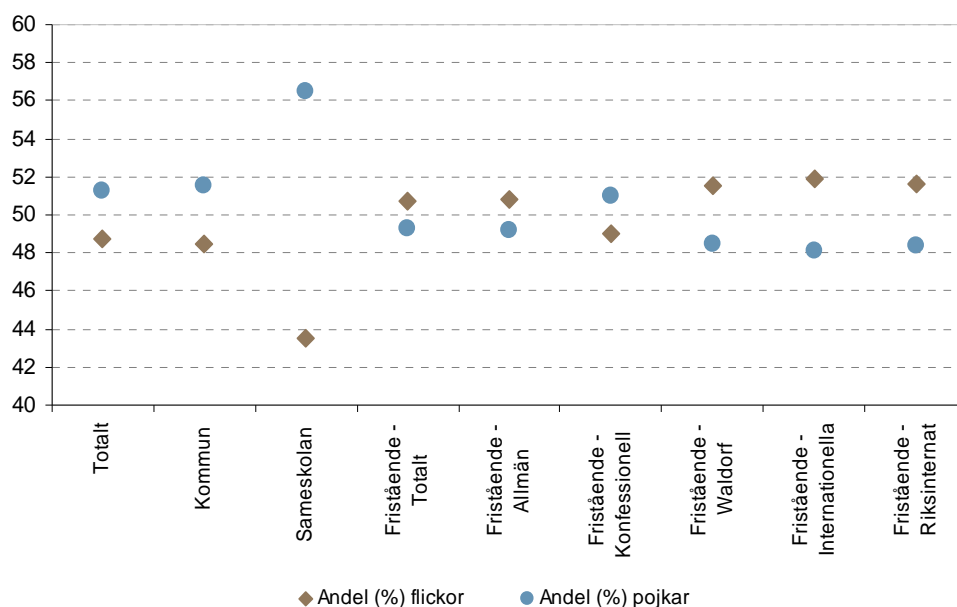
Hälften av eleverna i grundskolan har minst en förälder med högskoleutbildning och på fristående skolor är andelen över 60 procent. I waldorfskolor uppgår denna andel till drygt 70 procent tätt följt av riksinternatskolor där 68 procent av eleverna har minst en förälder med högskoleutbildning.

² Uppgifter om utländsk bakgrund eller föräldrars utbildningsnivå har inte samlats in för elever i konfessionella skolor, vilket innebär att den elevgruppen ej ingår i sammanställningen.

Andel elever med utländsk bakgrund är något högre i fristående skolor än i kommunala, 20 procent jämfört med 17,5 procent. Sett till de olika inriktningarna för fristående skolor är andelen med utländsk bakgrund högst på internationella skolor och utgör närmare 60 procent. På waldorfskolor är motsvarande andel 14 procent och på riksinternat 13 procent. De flesta eleverna i fristående skolor återfinns på den allmänna inriktningen och där har 19 procent av eleverna utländsk bakgrund.

Fördelningen mellan flickor och pojkar i grundskoleåldern 7–16 år är ungefär 49 procent flickor och 51 procent pojkar. Könsfördelningen blir det omvända för fristående huvudman där andelen flickor är 51 procent. I diagram 3 visas könsfördelningen i kommunala skolor samt för olika inriktningar av fristående skolor. Andelen flickor i fristående skolor har legat stabilt på 51 procent de senaste tio åren.

Diagram 3. Andel (%) flickor och pojkar i årskurs 1–9 i grundskolan totalt samt uppdelat på huvudman och inriktning för fristående skolor läsåret 2009/10.



Sexåringar i grundskolan

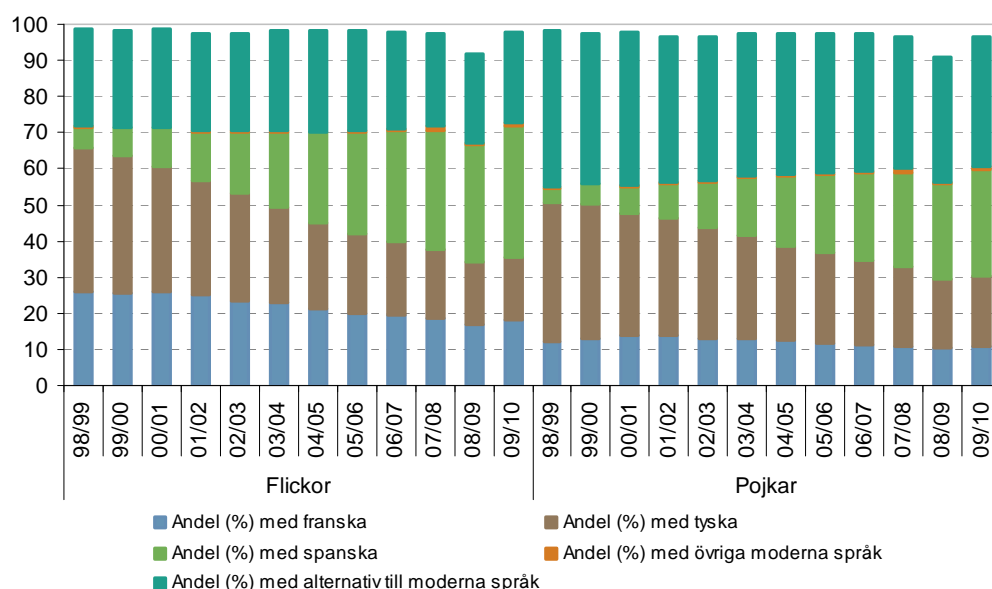
De flesta börjar i grundskolan vid sju års ålder men ett fåtal är yngre. Lsåret 2009/10 är 1 321 elever (1,3 procent) 6 år eller yngre i årskurs 1. Andelen har successivt sjunkit sedan 1996/97 då andelen uppgick till 8,1 procent, vilket motsvarade drygt 10 000 elever. Förskoleklass infördes hösten 1998 som frivillig skolform för sexåringar. Kommunerna är enligt skollagen skyldiga att bereda sexåringar plats i grundskolan om vårdnadshavarna så önskar. Andelen sexåringar i årskurs 1 i kommunala skolor är något lägre än rikssnittet och 5 procent för fristående skolor. De internationella skolorna har högst andel sexåringar i årskurs 1, med 78 procent följt av sameskolan.

Av sexåringarna i årskurs 1 är 62 procent flickor och 38 procent pojkar. Fördelningen kan även beskrivas som att andelen sexåringar bland flickorna i årskurs 1 är nästan 2 procent och bland pojkarna 1 procent.

Flickor läser moderna språk i högre utsträckning

Moderna språk eller alternativ till moderna språk kan läsas både inom ramen för språkvalet och elevens val. Andel elever i årskurs 9 som läser moderna språk inom språkvalet ligger läsåret 2009/10 på 66 procent. De språk som flest elever läser är spanska, franska och tyska.

Diagram 4. Andel (%) elever i årskurs 9 som läser moderna språk och alternativ till moderna språk inom ramen för språkval uppdelat på kön, läsåren 1998/99–2009/10.



Liksom tidigare år läser flickor moderna språk i större utsträckning än pojkar och det är en högre andel av flickorna som läser franska och spanska. De senaste årens ökning i spanska har medfört att det är det populäraste språkvalet samtidigt som andelen elever som läser tyska har minskat. Det är färre än 1 procent i årskurs 9 som läser övriga moderna språk.

Pojkar läser i högre grad än flickor alternativ till moderna språk. Alternativ till moderna språk kan vara modersmål, svenska som andraspråk, svenska, engelska, teckenspråk eller en kombination av svenska och engelska. Av de elever som läser alternativ till moderna språk läser flest en kombination av svenska och engelska.

I allmänhet sker språkvalet först inför årskurs 6 och det är då 77 procent av eleverna som har ett språkval. I högre årskurser har nästan alla elever språkval. I årskurserna 7 och 8 är respektive andel knappt 98 procent och i årskurs 9 är den 97 procent. Språkval förekommer även i lägre årskurser men i mycket liten omfattning. Andelen elever som läser moderna språk eller alternativ till moderna språk i årskurs

1 till 5 varierar mellan 4 och 8 promille. Andelen elever som läser moderna språk inom ramen för elevens val i årskurserna 8 och 9 är lägre än 2 procent.

Modersmålsundervisning och svenska som andraspråk

Läsåret 2009/10 rapporterades 173 147 grundskoleelever vara berättigade till modersmålsundervisning, vilket motsvarar 19 procent av samtliga elever. Detta innebär att andelen berättigade till modersmålsundervisning fortsätter att öka. Föregående läsår var andelen 18 procent. Under hela 90-talet pendlade denna andel mellan 11 och 12 procent. Det är ungefär en lika stor andel flickor som pojkar som är berättigade till modersmålsundervisning.

Det är dock inte alla berättigade elever som också deltar i modersmålsundervisningen. Andelen av de berättigade eleverna som deltar i modersmålsundervisning är 53 procent och oförändrat mot föregående läsår. Andelen har varierat mellan 54 och 56 procent de senaste fem åren. Det är en något större andel flickor (55 procent) av de berättigade eleverna som deltar i modersmålsundervisning jämfört med pojkar (51 procent).

Andelen elever som deltar i undervisning i svenska som andraspråk är detta läsår 8 procent. De senaste 15 åren har andelen legat mellan 6 och 8 procent. Pojkar deltar i något större utsträckning än flickor i undervisningen i svenska som andraspråk.

I skolor med kommunal huvudman är 19 procent berättigade till modersmålsundervisning. Totalt av samtliga elever i kommunala skolor deltar 9,9 procent i modersmålsundervisning och 8 procent läser svenska som andraspråk. Motsvarande för skolor med fristående huvudman är 20 procent berättigade och 14 procent deltagande i modersmålsundervisning. Totalt läser 7,8 procent av eleverna i fristående skolor svenska som andraspråk. Andelarna skiljer sig mellan de fristående skolornas inriktningar då konfessionella skolor har en hög andel berättigade till och deltagande i modersmålsundervisning samt elever som läser svenska som andraspråk medan waldorfskolor har en betydligt lägre andel.

I de tre storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö är mer än var tredje elev i kommunala skolor berättigade till modersmålsundervisning. Liksom tidigare läsår har de större kommunerna betydligt större andel elever som är berättigade till modersmålsundervisning jämfört med de mindre kommunerna. Det är också de kommuner som har störst andel berättigade som har störst andel deltagande i undervisningen. Deltagandet bland de berättigade är lägst i glesbygdskommuner och kommuner med färre än 12 500 invånare. Detta mönster gäller även för andel deltagande i svenska som andraspråk.

Runt 20 procent av eleverna i kommunala skolor i storstäderna läser i svenska som andraspråk. Motsvarande andelar för förortskommuner och större städer är 7–8 procent. Liksom tidigare läsår har de större kommunerna betydligt större andelar elever som läser svenska som andraspråk jämfört med de mindre kommunerna.

Andelarna för glesbygdskommuner och kommuner med färre än 12 500 invånare är 2–3 procent.

Antalet asylsökande elever minskade kontinuerligt under fyra års tid till och med 2006 men har därefter ökat. Antal asylsökande elever är detta läsår 2 892 stycken, vilket är en minskning med 6 procent sedan föregående läsår.

Tabeller på Skolverkets webbplats

Tabellerna som uppgifterna är hämtade från hittar du på Skolverkets webbplats under länken ”Statistik & analys”. Där finns Sveriges officiella statistik om grundskolan för läsåret 2009/10 (och tidigare läsår) på riksnivå samt statistik på kommun-, läns- och skolnivå. Sammanställning om elevers utländska bakgrund och föräldrars utbildningsnivå presenteras i databasen siris.